

Hva har hester med bøker å gjøre?

Lesehest og **moteløve** - dyr brukes ofte for å beskrive noe. Les om hvordan ordene **oppsto**.

Har du noen gang sett en hest lese ei bok? Eller en løve kledd i siste mote?

Lesehest, **bokorm**, moteløve, **luksusdyr**, **slappfisk**. Listen av dyreord i det norske språket er lang. Vi bruker ofte dyr som eksempler når vi beskriver hverandre.

Ordet «bokorm» ble brukt i Storbritannia allerede i år 1599. Det skriver nettstedet Wikipedia. Ordet ble laget fordi larver spiste seg gjennom gamle bøker.

Først ble «bokorm» brukt for **å kjeftte på noen**. I dag er det et viktig ord for bibliotekene. De ønsker seg flere bokormer. Det er folk som er glade i å lese bøker. De kan også kalles for «lesehester».

– Jeg forstår ikke hvordan noen har funnet på at hester leser. Kanskje er det fordi hester er **trofaste** og jobber **jevnt**? sier Jan Svennevig til Klar Tale. Han jobber ved Universitetet i Oslo og forsker på språk. Men disse ordene er han ikke ekspert på.

Likevel vet Svennevig hvor mange av dem kommer fra. Ordene kalles metaforer. De gjør dyr mer menneskelige.

– De er hentet fra **eventyr** og **Æsops fabler**. Fablene er gamle, greske fortellinger. Derfor finnes mange av de samme ordene i språk over hele Europa, sier han.

(En) lesehest – osoba, która bardzo lubi czytać; mól książkowy (å lese – czytać + en hest – koń)

(En) moteløve – osoba, która lubi się stroić, modnie ubierać; elegant, piękniś (en mote – moda + en løve – lew)

Å oppstå – tutaj: powstać (å oppstå – oppsto(d) – har oppstått)

(En) bokorm – osoba, która bardzo lubi czytać; mól książkowy (en orm – robak)

(E t) luksusdyr – osoba przyzwyczajona do luksusowego stylu życia

(En) slappfisk – leń, obibok

Å kjeftte på noen – zbesztać, skarcić kogoś (å kjeftte – kjeftet – har kjeftet)

Trofast – wierny, oddany

Jevn – równy, równomierny

(Et) eventyr – baśń

Æsops fabler – bajki Ezopa

Løven er et dyr som har fått flere ord. For eksempel «moteløve», «festløve» og «strandløve».

– Løven blir ofte brukt som symbol på makt og kongelighet. «Festløve» er nok en person som får mye oppmerksomhet på fest, sier språkforsker Arne Torp til Klar Tale.

Svennevig synes «moteløve» er et rart ord.

– Hvorfor skal en løve være interessert i klær? Det kan skyldes at det er et stort og stolt dyr, sier han.

Ikke alle ordene er positive.

– De fleste ordene brukes for å snakke stygt om andre. Dyr blir sett på som simple og sølete. Mennesker er mer verdt. Verken «jålebukk» eller «brilleslange» er snilt å si om andre, sier Svennevig.

Noen bruker også ord for kroppsdelene til dyr når de snakker til folk. For eksempel tryne (ansikt), labber (hender eller føtter) og jur (bryst). Heldigvis finnes det også positive ord.

– «Glad laks» er et godt ord. Laksen hopper og spretter opp i fossen. Det er et ord vi blir glade av. Men vi vet jo ikke om laksen faktisk er glad, sier han.

Helene Uri forsker også på ord. Hun er litt uenig med Svennevig.

(En) festløve – osoba, która dużo imprezuje; imprezowicz

(En) strandløve – mężczyzna, który dużo przebywa na plaży i chętnie chwali się swoimi mięśniami

(En) makt – siła, władza

(En) kongelighet – królewskość

(En) oppmerksomhet – uwaga

Rar – dziwny

Stolt – dumny

Stygg – brzydki

Sølete – brudny, zabrudzony

Verken... eller... – ani... ani...

(En) jålebukk – próżny, popisujący się mężczyzna (å jåle – paradować, popisywać się + en bukk – kozioł)

(En) brilleslange – okularnik (en slange – wąż)

(Et) tryne – pysk, ryj

(En) labb – łapa

(Et) jur – wymię

(En) glad laks – wesół i beztroska osoba (en laks – łosoś)

(En) foss – wodospad

Uri mener det finnes mange positive ord fra dyreriket.

– «Morgenfugl», «gladlaks» og «heldiggris» er jo veldig positive! Det er også uttrykkene «stolt som en hane», «sterk som en bjørn», «syngende som en lerce» og «modig som en løve», sier hun til Klar Tale.

Uri er ikke i tvil om hva som er hennes favorittord: «heldiggris» og «griseflaks». De brukes om noen som er veldig heldige.

– Ordene kommer fra Tyskland i gamle dager. De handler om at det er bra å eie gris fordi den gir så mye godt flek og kjøtt, sier hun.

Andre norske uttrykk med dyr:

Miljøsvin: noen som ikke bryr seg om miljøet.

Turtelduer: veldig forelsket kjærestepar.

Badenymfe: noen som elsker å bade.

Brøleape: noen som krangler mye.

Ølhund: noen som er glad i å drikke øl ofte og mye.

Svinepels: noen som er rampete.

Ungfole: noen som er sprek og ung.

Bjelleku: noen som leder en gruppe. Får andre til å gjøre det samme som seg.

Hermegås: noen som gjør akkurat det samme som andre.

Ringrev: noen som har mye erfaring. Kan også bety luring.

Suppegjøk / tullebuk: noen som ikke er seriøs.

Dyreriket – królestwo zwierząt

(En) morgenfugl – ranny ptaszek

(En) heldiggris – szczęściarz, farciarz (en gris – świnia)

(En) hane – kogut

(En) lerce – skowronek

(En) griseflaks – duży fart, duże szczęście

Å eie – posiadać (å eie – eide – har eid)

(Et) flek – boczek

(Et) svin – świnia

(En) turteldue – turkawka

Å brøle – ryczeć, huczeć, wrzeszczeć, wyć (å brøle – brølte – har brølt)

(En) ape – małpa

(En) pels – futro, sierść

Rempete – złośliwy, psotny

(En) fole – żrebak

(En) bjelleku – krowa z dzwoneczkiem

Å herme – naśladować (å herme – hermet – har hermet)

(En) gås – gęś

(En) rev – lis

(En) luring – oszust, cwaniak

(En) gjøk – kukulka

Trolltunga

www.trolltunga-norweski.com, +48 505 792 106, biuro@trolltunga-norweski.com

Reddhare: noen som blir fort skremt.

Hestkuk: skjellsord for å være dum eller en drittsekk.

Jeżeli spodobała Ci się Norweska Prasówka,
wypróbuj [indywidualny kurs języka norweskiego!](#)

Artikkelen «Hva har hester med bøker å gjøre?» av Elin B. Øvrebø ble hentet fra [klartale.no](https://www.klartale.no/kultur/hva-har-hester-med-boker-a-gjore-1.1107857): <https://www.klartale.no/kultur/hva-har-hester-med-boker-a-gjore-1.1107857>
(tilgangsdato: 10.03.2020)

Redd – przestraszony

(En) hare – zając

(En) kuk – penis, kutas

(Et) skjellsord – obelga

(En) drittsekk – dupek